

# ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2, gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dar praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 25. vinotoka 1872.

List 43.

## Sveti Martin,

škof, patron več duhovnij po Slovenskem.

Fara! svetega Martina,  
Varha svojega spoštuj;  
Dan njegovega spomina  
Kakor praznik posvečuj. a)  
O glej, da ga častiti  
Nikolj ne opustiš,  
In prav Bogú služiti,  
Od njega se učiš.

Sin roditeljev nevérnih, <sup>1)</sup>  
Star še komaj deset lét,  
Hodi v družbo pravovernih,  
Med kristjane je sprejét.  
Že vnémajo ga želje,  
Da bil bi mnih krotak;  
Pa veže ga povelje, <sup>2)</sup>  
Postane mlad vojak <sup>3)</sup>.

Grešne se bojí norosti,  
Vestno gleda le na to,  
Da spolnuje prav dolžnosti,  
Služi z mečem še nebó.  
Na časno se ne veže,  
Ves milega serca —  
Od plajša kos odreže,  
Ga revežu podá. <sup>4)</sup>

Večno slast Martin okuša  
V družbi zdaj nebeških trum;  
Gór bo tudi tvoja duša,  
Upaj, — — —! b) pa razum':  
„Gor' boš, če ga posnemaš,  
Če t' norski svét ni všeč,  
Če mlad in star se vnemaš  
Povsod za Božjo reč“.

Nékaj lét cesarja služi;  
Čas vojaštva je končan,  
S škofom se Hilar'jem druží, <sup>5)</sup>  
Zvoli si duhovski stan. <sup>6)</sup>  
Skerbé ga starši — pride, <sup>7)</sup>  
Kerstiti jih želi, <sup>8)</sup>  
Sovražnikom odide, <sup>9)</sup>  
Panón'jo zapusti.

Pride vbéžen do Milána,  
Pa pregnan je od ondó;  
Gré spred škofa arijána <sup>10)</sup>  
Na samóten mórski bród. — <sup>11)</sup>  
Omagal ni v skušnjavi,  
Nikolj privolil v greh;  
Pa pósti se v pušavi,  
Leží na golih tléh.

Z Bogom, otok Galinar'ja!  
Martin, od ljubezni gnán,  
Spet do škofa gre Hilar'ja, —  
Žene ga le v samostan. — <sup>12)</sup>  
Turón življenje krasno  
Njegovo dobro vé:  
Vsi s silo ga in glasno  
Za škofa razglasé. <sup>13)</sup>

Zdajci vse okrog se čuje:  
Martin dober je pastir;  
Sveto vero oznanuje,  
Čuda delo, seje mir. — <sup>14)</sup>  
Obudil tri merliče  
Z močjo je iz nebés;  
Ti so nevernim priče,  
Da, kár uči, je réš.

Z mašniki prebiva v družbi, <sup>15)</sup>  
Gospoduje le krotkóst; <sup>16)</sup>  
Kákor solnce, v Božji službi,  
Sveti škofova krepóst.  
Jih vodi v nograd sveti  
Gospodnjo čedo past;  
Vse serca iše vneti,  
Povikšat' Božjo čast.

Star je, zelen že umreti,  
Iti k Bogu v sveti raj;  
Pa volján le je živeti,  
Če je še potreben kaj...  
Svetó na prahu umira,  
Proti še sátanu,  
V nebesa se ozíra,  
Zroči duhá Bogú.

Glej, ovčice tvoje čede,  
Svet' Martin! te vse časté;  
Gledati na tvoje zglede,  
Jih posnemati želé.  
Prav zvésti varh te fare  
Nam bodi vsaki čas!  
Ti vodi mlade, stare,  
Ti vari, uči nas! c)

a) Kjer ni patron, se utegne ta odstavek tako-le peti:

Vernik! svetega Martina,  
Varha zvestega spoštuj;  
Dan njegovega spomina  
Bogoljubno posvečuj.

b) Kjer ni patron, se reče: vernik.

c) Ta odstavek se opusti, kjer sv. Martin ni farni patron

<sup>1)</sup> Rojen je bil v 4. stoletji v Sabariji (Sambolet) na Ogerskem v nokdanji Panoniji. Oče je bil imeniten vikši vojak, rimski tribún. <sup>2)</sup> Sinovi starih vojšakov so mógli po rimski postavi na vojsko iti. <sup>3)</sup> 15 let star. <sup>4)</sup> Amienskih mestih vratih na Francoskem. Bil je takrat 18 let star in ni bil še keršen. Kmalo potem se je dal kerstiti še kot vojak. <sup>5)</sup> Sv. Hilarij je bil škof v mestu Poitiers-u (Poatjé), tudi na Francoskem. <sup>6)</sup> Prejme kmalo prve male posvečenja, postane eksorcist. <sup>7)</sup> K staršem v Panonijo. <sup>8)</sup> Mater je spreobernal, očeta ne. <sup>9)</sup> Krivoverskim arijanom. <sup>10)</sup> Namenjen je bil k sv. Hilariju iti; ker je pa bil tudi sv. Hilarij iz svoje škofije pregnan, gre

## VIII. Križ — zaslava prave svobode.

„Ako vas Sin osvobodí, boste res svobodni“. Jan. 8, 36.

Naj černejše pregrešenje in oskrunjenje človeštva je bridko zdihoval velik del ljudstva pri predkristjanskih narodih, in zdihuje še tudi poslej v tistih deželah, kamor solnce svetega evangelija še ni prisijalo in katerih si ni še podvergel nauk svetega križa. Sužnost ali robstvo je tak stan podložnosti, da je v njem človek — suženj prosto imetje drugega človeka — gospoda, kateri ga ima za golo reč, ter z njo delati more popolnoma prostovoljno, kakor dela z živino svojo. Suženj mora brez vsaktere osebne svobode služiti tako, kakor nerazumna žival (n. pr. konj ali vol) edino gospodu svojemu za orodje k izpolnjenju njegove volje, k izveršenju kterega koli naloženega opravila; brez svoje volje se mora ravnati le po volji svojega gospoda. Pač grozen stan, v katerem se nahaja taki suženj! Tam glej nad njim stoji neusmiljeni strežej s povzdignjenim korobačem ali bičem, ter ga priganja velikrat skor v kervavem potu opravljati jako težko in človeku malo pristojno delo od belega jutra do černe noči. Ubogi suženj mora za svoje delo zadovoljen biti s hrano, ktera se mu predloži, ko bi še tako zanikerna, nevžitna in človeku neprimerna bila. Gospodar njegov vlada nad njim neomejeno, ga more po volji biti, tepsti, postiti, kadar se mu ljubi, drugemu gospodu prodati, tudi brez kazni oči mu izdolbsti, izžgati ali ga celo ubiti. In ako mu dovoli oženiti se, so otroci iz takega zakona tudi le blago njegovega gospoda, prihodnji sužnji njegovi; ob kratkem, s takim ubozim sužnjikom se ravna kakor z nespanetnim govedom. In kdo bi verjel, da človek more človeka potisniti v tako revni nečloveški stan, pahnti v tako grozno v nebo vpijočo krivico? Bogu bodi potoženo, storil je to in še dela od Boga odpadli človek! Tako nagnjusno robstvo so imeli in imajo še vsi poganski narodi od nekdej. O Jožefu se bere v svetem pismu, kako so ga lastni bratje prodali in je prišel v sužnost k Putifarju v Egipt; — Feničani so kupčevali s sužnjimi, kakor se kaže iz pesem Homerovih že pred 3000 leti; — enako je bilo to pri Asirskih, Babilonskih in Peržanskih, sploh pri vseh tudi slavni in za svobodo vnetih narodih, kakor pri Gerkih in Rimljanih. Ravno ti so imeli neizmerne množice sužnjih, zlasti Rimljani, kakor njih zgodovina spričuje, da je v rimski svetovladni državi vladalo tudi robstvo na vse strani, ter pomenljivo segalo v družinsko in celo državno življenje. V stareji dobi suženj ni imel celo nobenih pravic: gospodar je mogel storiti z njimi, kar je hotel, prodati ga ali ubiti. Suženj ni imel nobenega svojega premoženja, ni smel ženiti se, ne pred sodnijo pričati, in do druge puniske vojske ni smel za vojaka služiti: dostikrat pa je bil žertva divjih strast svojega gospodarja, kateri jih je kakor Vedij Pollio za neko nezatno zadozjenje vse svoje sužnje pometati dal v ribnik, kjer so jih ribe pozerle; ali pa se je moral kervožej-nemu občinstvu na radost boriti z divjimi zverinami. Tudi pri Nemcih se je vgnjezdilo robstvo precej zgodaj razvivši se iz družinskih razmer bojavnega naroda, pri kterem se je pričel tudi tako imenovani fevdalizem (podložništvo z gospodvom). Narodom germanskim so za sužnje služili posebno na vojski vjeti Slovani, in to slavno ime so sprejeli oni v Sklave (angl. slave, šved. slaf.), od njih pa so ga sprejeli tudi romanski narodi (franc. esclave, špan. esclavo, ital. schiavo, rum. sklabu). To

se je godilo konec osmega stoletja, kar je poleg nemškega pisatelja Vossa najprej pri Nemcih, potem pa v deželah romanskih prišlo od tod, da so Franki v božjih s slovanskimi plemeni polovljene Slovane prodajali Judom, ti pa so po južnih deželah kupčevali z njimi ter jih na ptuje kraje prodajali v sužnost ali robstvo (prim. Šafařika Starožitnosti §. 35. 4 in §. 26.) Neprosti taki Slovan se brez privoljenja svojega gospoda Nemca ali Juda ni smel oženiti, ni smel za se kaj pridobiti, nobenega posestva ne imeti; lase je imel ostrižene, orožja ni smel nositi; ravnalo se je z njim kot s tovorom ali govedom. Zastavljal, zamenjeval, prodajal ga je gospodar, po svoji volji ali potrebi, in če ga je ubil, ni imel za to nobene kazni, razun té, da je imel enega sužnja manj (prim. Dahlmann Geschichte von Dänemark I. 161). Grozno je to tem bolj, ker so Franki in Nemci tedaj bili že kristjani imajoči nauk svetega križa, in vendar so počenjali s Slovani kot s sužnjimi, kar se je pozneje še sem ter tje dogodilo, kakor bode iz naslednjega popisovanja k našemu lastnemu osramotcnju očitno.

Po vsem svetu je bilo nekdej razširjeno nesramno suženjstvo in kupčevanje s sužnjimi, in grozno žalosten je bil stan ubozih sužnjev brez vsaktere osebne svobode. Tedaj pride Jezus Kristus na svet, da bi s svojim nebeškim naukom in s svojo smertjo na križu odpravil vsaktero duhovno in telesno sužnost, da bi razlomil in raztergal gerde spones vsakterega robstva ali suženjstva in povzdignil nas k časti „svobodnih otrok Božjih“. Tako je; edino učenju Sina Božjega, nauku svetega križa gre hvala, da ni ga več na zemlji, dokler sega blagotni nauk svetega križa, kerščanskega naroda, ker bi v sužnost deval ljudi in kupčeval s sužnjimi: nauk svetega križa je zastava in podlaga prave svobode.

Nauk svetega križa še le nas uči in nam jasno spričuje, kaj da je tukaj na zemlji naš poklic in naš namen. Po Božji podobi stvarjenim, z razumno, svobodno in neumerljivo dušo obdarjenim, odločil nam je Bog med vsem svojim tukajšnjim stvarstvom naj bolj srečno osodo, da si pomagajmo v nebeško slavo in večno zveličanje, in v ta namen je „Bog človeku pustil prosto voljo, dal mu svoje zapovedi in povelja; ako jih boš spolnoval, te bodo ohranile; postavil je pred te vodo in ogenj; po čemur hočeš, stegni svojo roko“. (Sirah 15, 14.) In stvaril je Bog neživih in nerazumnih reči mnogo le za nas in nam v prid, da bi jih kot pripomočke živivali in obračali v njegovo čast in v svojo korist; nam samim pa je pričujoče življenje odločil, da bi se v njem pripravili in duhovno povzdignili v svetosti, ter postali kedaj deležniki nebeškega kraljestva, kjer ga bomo vidili, kakoršen je, in bomo njemu podobni, sveti in presrečni vekoma (I. Jan. 3, 2.)

Pa dasiravno se je nehvaležno človeštvo po napčno rabljeni svobodi obrnilo od svoje naj večí dobrote, od Boga, se vendar Bog ni obrnil od nas; „tako je Bog ljubil svet, da je dal svojega edinorojenega Sinu, da kdor koli vanj veruje, se ne pogubi, temuč ima večno življenje“ (Jan. 3, 16.) O kako prečudna in nebeška se po tem takem kaže čast in vrednost človeška!

a) Edinorojeni Sin Božji se je včlovečil, s svojo božjo natoro sklenil našo človeško; on je postal Sin človeški, mi pa smo postali otroci, sinovi Božji; ker „ni prišel angeljem na pomoč, ampak Abrahamu zarodu je prišel na pomoč, in zato je v vseh rečeh podoben mogel biti svojim bratom, ki smo udje njegovega telesa, od njegovega mesa in od njegovih kosti (Hebrej. 2, 16. 17. Efež. 5, 30).

» Galila. Želci je tam samostan ustanovil; pa krivoverni škof Aksencij ga je dal mučiti in ga je od onod pregnal. <sup>11)</sup> Na otok Galinarija, kjer je 2 leti kot pušavnik živel. Otok Galinarija je v Tirensem morji in se zdaj imenuje Isola d' Albenga. <sup>12)</sup> Ko je zvedel, da je sv. Blažij zopet v svoji Ščafiji, je hotel blizu njega, to blizo mesta Poitiers-a v samostanu do smerti ostati. <sup>13)</sup> Turon (Tours) je mesto na Francoskem. <sup>14)</sup> Čudeže je delal tudi papred, ko se ni bil škof. <sup>15)</sup> Bil je škof in mnah. <sup>16)</sup> Peri obnašanje njegovo proti Bikoiju.

b) Obdarjeni z razumno, svobodno, neumerjočo dušo, za katero, da bi ne bila pogubljena, je Sin Božji umerl na drevesu svetega križa, smo poklicani tudi k svobodnosti in neumerjočnosti pri Bogu.

c) Nedopovedljiva je pač ljubezen, v kateri je Sin Božji za nas usmiljeno terpel naj hujsi britkosti, da bi nas rešil dušne sužnosti ter pripravil spet v stan svobodnih otrok Božjih. „Vedite, da niste odkupljeni s strohljivim zlatom ali srebrom, ampak s predrago kervjo neomadežvanega jagnjeta Jezusa Kristusa; — kupljeni ste za drago ceno; častite in nosite Boga v svojem telesu!“ (I. Petr. 1, 18; 1. Korinč. 6, 20.)

d) Tako so udje našega telesa tudi hram ali tempelj svetega Duha, in ta Duh sam pričevanje daje našemu duhu, da smo otroci Božji; ako pa otroci, smo tudi deleži Kristusovi.“ (I. Kor. 6, 19; Rimlj. 8, 16.)

e) In ta Gospod naš Jezus Kristus bo premenil naše revno telo, ker ga bo upodobil svojemu častitljivemu telesu po moči, s katero si tudi zamore podvreči vse reči. (Filip. 3, 21.)

O kako velika in visoka je toraj čast naša, k kateri smo poklicani od Boga, katero smo tudi hvaležno priznavati, braniti in čislati dolžni. Sveti križ nam to veliko dostojnost vsegdar stavi pred oči, ter nam vedno kliče: Za veliko ceno ste odkupljeni; nikar ne bodite sužnji ljudi.“ (I. Kor. 7, 23.)

Po tem nebeškem učenju svetega križa imajo pa vsi ljudje brez razločka ravno tisto visoko dostojnost in tisti nebeški poklic od Boga vesoljnega Očeta; toraj je razvidno iz tega, kako grozna krivica se godi, ako človek človeka rabi le za sredstvo, in ravna z njim kakor s kako golo rečjo ali neumno živalijo. Noben človek ne živi za druge tako, da bi jim služil le za samo orodje, za golo sredstvo kakor nespametna živina, temuč vsi smo stvarjeni za Boga, za našo vzajemno naj viši dobroto, in — „Bog hoče, da bi k spoznanju resnice prišli in zveličani bili vsi ljudje.“ (I. Tim. 2, 4.)

(Dalje slédi.)

### **K godu sv. Uršule in nje svetih tovaršic.**

V poduk udom Uršulinske bratovšine za srečno zadnjo uro.

(Poslal čast. o. Andrej Dolinšek prav malo dni pred svojo smertjo\*).

Velika, zares velika gnada je srečna zadnja ura; pač blagor njemu, kateri srečno v Božji ljubezni umerje, ter srečen bode vekomaj! In to mnoge, katerim je za večno srečo v nebesih resnično mar, vabi stopiti v bratovšino sv. Uršule za srečno zadnjo uro, kateri so sveti Oče Pij IX. zraven družih odpustikov sosebno podelili popolnoma odpustik na smertni postelji o zadnji uri (in articulo mortis); komur je pa vse odpušeno, kar pomeni popolnoma odpustik v sv. kat. Cerkvi, nima nič plačevati, tedaj gre naravnost v nebeški raj! Se tolike gnade in sreče vdeležiti, je pa treba natanko in zvesto spolnovati bratovske pogoje in naloge, na ktere so odpustiki navezani, kar bratovske bukvice sv. Uršule po dolgem in širokem razlagajo, zatorej si jih kupite pri g. M. Gerbarji v Ljubljani za prav nizko ceno (po 7 grošev.) — Tukaj bodi omenjena ena pogoja in naloga Uršulinskega društva, ktera je naj važnejši, in se morda le preveč prezira, namreč: „Vsak ud, bolj brihten in podučen, se zaveže, koga svojih soudov manj brihtnega in podučnega po svoji moči in dobri priložnosti, ali kolikor je moč in priložno, v keršanski veri podučevati, hudega ali greha varovati, k dobremu vne-

mati in ga k srečni smerti pridno pripravljati.“ Sej poglaviten namen ali cilj in konec Uršulinske bratovšine je, medsebojno podučevanje keršanskega nauka, ali verskih resnic, kar je sedanji čas posebno, močno potrebno, ker sv. vera pri ljudéh močno hira, pravo upanje je treba tudi budenja, vnanja in opominovanja k lepemu, spodobnemu zadržanju, k pravemu keršanskemu pobožnemu življenju, kar je vedno pripravljanje za dobro smert in srečno zadnjo uro. — Spodobi se, da udje Uršulinskega društva svoje braterne patrone ali pomočnice, sv. Uršulo in nje svete tovaršice, maternice in device, posebno častijo. K temu pa ni že vse in zadosti, da njim v čast molijo vsaki dan „Oče naš — Češena si Marija — Čast bodi Bogu Očetu“ —. Saj Svetniki in Svetnice Božje vredno častiti, častiti jih njim prijetno in všečno, sebi pa pridno in koristno, se pravi njihove lepe zglede po moči posnemati. Popis djanja in življenja sv. Uršule in nje svetih tovaršic nam pričuje, da so rade molile, in sicer prav lepo in pobožno molile, ter molile so v duhu in v resnici. Ako ne moremo s sv. Uršulo in nje tovaršicami vsega zapustiti, se v ptuje napotiti, grobov svetih aposteljnov v Rimu počastiti, za Jezusa svojega življenja dati in kervi preliti; zamoremo pa po njih zgledu moliti v duhu in v resnici. Kaj se pa pravi v duhu in resnici moliti, naj nam prigodba pojasni ki bo nasledovala. — Svetim devicam je zraven molitve tudi veselje sveto petje, s katerim Boga hvalijo in častijo; tudi v tem jih lahko posnemamo, pojmo radi in z veseljem, pa vselej ne dobimo spodobnih in svetih pesem v čast Boga in bližnjemu v dušni prid in podučenje\*).

### **Družnikom sv. Detinstva.**

(Dalje.)

**Pismo Msgr. Barnaba Gezon-a, škofa Bibloškega, apost. vikarja v srednjem Tong-King-u do središnega odbora družbe sv. Detinstva.**

Število otrok ajdovskih staršev, ki so bili skozi leto 1869 tukaj keršeni, je 45,337. Naši kristjani so pridni in veseli, in spet prosto dihajo v sladkem miru, s katerim jih je Bog zdaj potolažil. Ko so zdaj pozabili čas poskušnje, kervavega preganjanja in solz, iščejo pripomočkov, da bi pred ko mogoče svoje cerkve spet pozidali, in svoje duše poživljali s prejemo svetih Zakramentov. Akoravno si misijonarji vse prizadevajo v svoji službi, jim vendar ni mogoče vsem potrebam popolnoma zadostovati zavolj pomanjkanja duhovnov. Zato tudi ne morejo tako pogosto, kot bi bilo želeti in bi kristjani sami radi imeli, deliti kruha besede Božje in deliti sv. Zakramentov. Kristjani so se močno namnožili, in so zdaj razdeljeni po 547 srenjah v 30 okrajih te vikarije. Kako britko nam je, da ravno zdaj ne moremo kaj več storiti za spreobrnjenje toliko tisuč nevernikov! Po svojih malih osebnih močéh skušamo zdaj, ko je mir, napraviti po potrebah mnogotere manjši in vikši šole, iz katerih smo v petih letih 21 duhovnov pridobili; toda od poprenjih 40 jih imamo zdaj samo še 8. Vlatinski šoli je zdaj 25 mladenčev; to je prav malo v primeri z našo potrebo. Še druge latinske šole prav potrebujemo, pa je zdaj ne morem napraviti.

Sicer pa imam zdaj, kakor sem že omenil, povsod mir in popolno prostost v opravljanji svoje službe. Kolikšno nasprotje pa je v sedanji dóbi po marsikterih katoliških deželah, po Evropi! Mi smemo iti in očitno priti, kamor hočemo, in nam nihče narmanjši zopernosti ne prizadéne. Veliki mandarini dveh okrajin Nam-

\* Opazujte, če te verstice, ki jih je čast. pater pisal menda še po okolišinah zdrav, ne donijo kakor mertvaški zvon?

\*) Kar je napovedanega, pride o drugi priliki.

Dink in Hung-sa nikakor ne, da bi nam nasprotovali ali ovire delali, nam pri mnogih priložnostih še veliko nagnjenje in spoštovanje skazujejo. To se vé, da jim po navadi moramo kake darila podeliti, da ostanejo zadovoljni in spolnovanju naše službe naklonjeni. — Pri vsem tem pa spreobračanja nevernikov niso zdaj nič pogostniši, so še celo redkejši kakor ob času preganjanja. Neverniki poslušajo nauke naše svete vere, so od njih resničnosti prepričani, pa jih vender le ne sprejmejo — po stari prislovcu: „Video meliora proboque, deteriora sequor“ (vidim kar je boljše in tudi poterdim, ravnám pa se le po slabšem.) Morebiti jih strah pred kakim novim preganjanjem prideržuje in odvračuje. To bi pač tudi mislil, vender ne morem verjeti, da bi Bog v svojih neizvedljivih sodbah to nehvaležno kraljestvo narhuješemu zlegu, nesrečni dvomljivosti in vnemarnosti prepustil.

Bogočastje teh ubogih nevernikov zdaj ni ne malikovavstvo, ne kaka druga vera, timveč ni družega kot sladna mesenost in posvetna nečimernost. Naj neskončno usmiljenje Božje to nesrečno ljudstvo razsvitli in zbudi iz terdega spanja, v katerem leži, da bo že enkrat spoznalo svojega Stvarnika in Odrešenika! Ne pozabite, dragi gospodje in družniki, zanje prositi milosti od našega božjega Odrešenika. Prosite pa tudi Očeta svitlobe, da delavce v tem lepem svojem vinogradu namnoži, ki naj spreobrnjene v zveličavnih vajah svete vere poterjujejo, in tudi nevernike k nji pripeljejo, ako je, kakor verovati moramo, to volja nebeškega Očeta. (Dalje nasl.)

### **Vera in stanovi.**

Razni so stanovi na svetu, pa vsak ima svoja opravila: Kmet obdeluje polje, krojač kroji in sošiva blago, zdravnik zdravi bolezni, učenik uči. Po lastni volji si zbere vsakdo stan, za kterega čuti v sebi poklic in zmožnost; stan je za človeka potreben, vender ne spada v naravo človeško, ampak to naravo si človek povsod ohrani, dokler je človek, in naravo ta vsem, kmetu in gospodu, neučenemu in učenemu lastna človeška narava je podlaga delovanja v vsacem stanu.

Enako je tu, kakor pri poslopju: razne so zanj priprave, lesovje, železo, kamenje debelo, drobno; nektero kamenje pride bolj spód, drugo bolj zgór, nektero v zunanje zidovje, drugo v notranje stene, — a to ni za kamenje bistveno; bistveno potrebno je le, da je zvezano s podlago, ker drugač ni nič vredno, naj je še tako lepo.

Tudi za človeka, kakor sem djal, ni bistveno, v katerem stanu živi, v nižjem ali višjem; bistveno je le, da stoji na podlagi, na kterej mora stati vsled svoje narave vsak človek, da stoji v tistem vnanjem razmerju, ki se vjema z njegovo natoro, vjema s poslednjim namenom te natore.

Tega poslednjega človeški natori odločenega namena nam pa ne pové kmetija, ne zdravništvo, ne učiteljstvo; — ti različni stani le toliko povedó, da oni ne morejo biti ta poslednji namen, vkoreninjeni v natori človeški, ker v vsih enaka natora mora imeti v vsih en glavni namen, ne pa toliko namenov, kolikor stanov.

Tega namena ne more pokazati človeška učenost: sej človek le spozná, kar vidi, česar se zaveda v notranji svoji samosvesti in kar pozvé od drugih. Vprašanje po namenu, to je, vprašanje zakaj živimo, bomo pa rešili, če vemo, kaj bo po smerti, ali je večnost, ali ne? Tega človek ne vidi, morda le temno čuti v notranji samosvesti, ktere čuti pa nikdar do jasnega spoznanja povzdigniti ne more, kar priča zgodovina in tudi drugi ljudje mu ne morejo povedati, ker njihova skušnja ne sega dalje od naše — razjasniti nam mora to vprašanje le oni, ki zre v onstransko življenje — in kdo drugi je

to, kakor Bog? Tu se nam je razodel, pokazal nam je namen, kterega moramo doseči kot ljudje, tedaj vsi, in pokazal tudi pot do njega — kar nam vse razsvitljuje naša vera.

Vera nam tedaj kaže naš bistveni namen, za kterega smo vsi vstvarjeni in za kterega bomo zmožni, če rabimo pripomočke, ki nam jih vera na roko daje in sicer jih morajo rabiti vsi stanovi — ker človek v vsacem stanu ohrani svojo človeško natoro. Kdor pa zametuje te pripomočke, on ni več sposoben za svoj glavni namen, za kterega edino je na svetu, in podoben je polomljenemu vozu, ki ni za nobeno rabo, ter se mora odvreči in uničiti.

Ne smé se tedaj reči: jaz sem zdravnik, jaz sodnik, jaz zagovornik in nič družega ne, kakoršne besede se tako pogosto slišijo, in ktere ravno so me napeljale k temu premišljevanju. Tedaj te besede so čisto napčne, ker vera, ki edina nas more podučevati, ne pravi, da je zdravniški ali sodniški stan zadnji tvoj namen, ampak pravi, da vsi stanovi so le polja, na kterih moramo delati, orati in sejati za zvišeni poklic vsega človeštva. Pervo je, da si veren, da po veri živiš, da spolnuješ verske dolžnosti; ako tega ne storiš, bodi si potem še tako imeniten, — nič nisi vreden. Kaj pa pomaga na videz prekrasen voz, ki pa nima koles? Kar zanič ni — in táki si ti brez verskega življenja, brez vere in njenih pravil, ktera ti morajo biti ravnilo v tvojem stanu.

Ker morajo pa vsi stanovi verske dolžnosti spolnovati, ravnati se po postavah Božjih, svojih grehov se obtoževati, prejemati sv. zakramente, skazovati pokorščino sveti cerkvi; zato v svoji prevzetnosti radi odpadejo od vere. Pripomočke namreč za dosego nam v veri pokazanega namena dajejo duhovni, namestniki Božji — to je pa preveč za nektere, ki se štejejo za učene, modre, ki v svoji navidezni visokosti menijo — zvezde dosecati — ne morejo se ponižati do duhovnov, da bi prejeli od njih poduk, da bi njih vodstvu sledili; odvernejo se od duhovnov in vero zatajé zagovarjaje se pred lastno vestjó z dokazi, ki nimajo nič podloge, ti so podobni le senci; nočejo jasno gledati, nataknejo črna očala, da se jim vse razmere življenja drugač vidijo in gorjé mu, kdor bi se priderznil ta očala jim sneti, ter jim pokazati človeka, kakoršen je! Zmerjajo ga, zabavljajo mu, pravijo, da je lažnik, da je temen in le temo ljubi; res pa je, da le oni vse v temi gledajo, napčno vidijo, pa napčno sodijo.

Od tod pride, da zgube iz pred oči v veri razodeti namen človeški, pa si stavijo namen sami, kakoršen jim ravno bolj dopada: da je le zemeljski, to je gotovo. V megli svoje učenosti, svojega visocega stanú se zakrijejo in mislijo, da so svojo nalogo, kot ljudje že spolnili, češ, da vero naj imajo le nevedni kmetje, da ta ni za nje!

Kaj ne, kako se motijo, kolicega usmiljenja so vredni! Taki so, kakor zunaj prav lepo jabelko; hitro in željno stegneš roko po njem, pa se ti vse červivo in znotraj gnjilo v roki zmaže. Koliko je véren človek več vreden, naj si je še tako revnega stanú — on je sposoben za svoj najvikši namen in ga bo tudi dosegel. Na videz je sicer bolj slabo jabelko — a če ga pokusiš, ima pre-dobro slast.

Zato pa bodimo verni — in nikar naj nas taki prevzetni reveži ne zbegajo!

A. J.

### **Svoboda.**

Svet se naše čase neizrečeno šopiri s svobodo ali prostostjo; kdo si vé, če je kaj veliko svobodnih ter prostih tistih, kteri dolge členke o svobodi pišejo, in namazane govore o svobodi govoré? Tudi se včasih celo žensk amladina ponaša s svobodo; vprašam toraj, devica,

ktera deklica, ktera gospodičina je svobodna? Namesto odgovora bom tukaj postavil veljaven izgled.

O neki gospodičini pred več kot šestnajst sto leti piše eden pisavec, da se je s štirimi darovi skazovala: bila je prav plemenitega stanú, prav bogata, prav zala, in prav čista.

Vprašal pa jo je neki Kvincijan: „Kakošnega stanú si?“ in odgovorila mu je: „Jest sem svobodna in plemenita“ (žlahtnega stanú). — Ako si svobodna in plemenita, zakaj se ne sramuješ kakor sužnja se obnašati in oblačiti.“ — „Ker sem služabnica Kristusova.“ — „Ako si svobodno-rojena in imenitna, kako se moreš služabnica imenovati?“

Na to vprašanje gospodičina odgovori s tehtnimi besedami: „Kristusu služiti je gospodovati; njegova služba je prava svoboda.“

Kvincijan. „Kaj? Mar tedaj mi nismo svobodni, ker križanega zaničujemo, in bogove častimo?“

Devica. Kako moreš svoboden biti, ako neživim malikom služiš in svojo dušo peklju prodaš?

Na ta odgovor pa nesvobodni Kvincijan ni vedil boljšega odgovoriti, kakor nekteri svoboduhi današnjih časov: zjezil se je, ukazal za odgovor gospodičino po licih biti in jo odpeljati v ječo.

Tu imamo dve ogledali: v prvo prave, v drugo lažnjive svobode. Prave svobode izgled je gospodičina, ki se imenuje sv. Agata; druge, lažnjive svobode podoba pa je poglavar Kvincijan v Siciliji. Njegovo strahovito divjanje zoper devico, ker svoje čednosti, svojega poštenja ni hotla zavreči, je ravno prav očitno pričanje, kakošen suženj je bil ta človek. Ker je bil tako strašen suženj mesnosti, zato je bil tudi suženj svoje jeze, suženj vsih hudih prehudih strast.

Kdor v resnici Kristusu služi, nečimernost in praznost vsega svetnega spozná in se temu odpove, kdor svoje strasti berzdá in se je s polnim zaupanjem izročil Jezusu: ta je v resnici svoboden, ako bi bil tudi v železju; ta je zares plemenit in mogočniši od kralja, tudi ko bi imel perteno obleko.

Le pogledjte, kako so prav bogati in imenitni posvetnjaki dostikrat silovito nepokojni, polni skerbi, čmerni in nezadovoljni; naj revniši posli pa so polni mirú in sladkega veselja, ker imajo v sercu mir.

Gospodičine in deklice, veste, da Kvincijanov je veliko in ne manj malikov v raznoterih suknjah in suknjičih? Varujte se jih! Nobena lepa lastnost ni prej pokopana, kakor svoboda, plemenitost duha, in lepota serca!

### Ogled po Slovenskem in dovtist.

Iz Ljubljane. Prašanja pri zadnji duhovski poskušnji. Quaestiones e jure canonico: 1) Qualis sit oportet relatio inter civitatem et ecclesiam, ut alterutra verae naturae suae genuinoque fini suo respondere valeat? 2) Quos effectus producit suspensio? 3) Exponatur tenor et ambitus verae affinitatis juxta varias ejus species, designeturque relatio inter Annam et Petrum, et inter Franciscum et Lucam in sequenti schemate . . . — E theologia morali: 1) Quibus regulis numerica peccatorum distinctio, ad integritatem confessionis requisita, definitur? 2) Spes christiana comparetur cum spe mundana terrenave. 3) Rationes, quibus officium restitutionis ob laesa fortunae bona faciendae cessat, exponantur. E dogmatica: 1) Num ecclesia potest facere nova dogmata? an speciatim dogma infallibilitatis Pontificiae novum dicendum est? 2) An in Christo vera natura humana eaque necessaria ad redemptionem faciendam? 3) Quanam condiciones requiruntur ad indulgentias lucrandas? — Ex exegesi biblica: Paraphrastico modo proponantur pericopae: 1) Evangelii s. Joannis cap.

15. inde a versu 12. usque ad finem; et 2) epistolae s. Pauli ad Philippenses cap. 2. a versu 1. usque ad 11. inclusive. — Iz duhovnega pastirstva: 1) Zakaj se tudi v cerkvenih govorih rabijo počutenski nagibi? 2) Ali je spovedna pravica potrebna k veljavni podelitvi zakramenta sv. pokore? V katerih prigradkih jo Cerkev nadomestuje? 3) Ktere dolžnosti do ljudske šole ima duhovni pastir v sedanji dóbi? — Naj se napravi pridiga v dveh delih za dvajseto nedeljo po binkoštih po evangelii sv. Janeza 4, 46–53. Vpeljava in sklep naj se popolnoma izdelata; izpeljava pa naj se samo osnuje. — Naj se vprašáje razložiti za učence 1) razreda ljudskih šol resnica: Človeška duša je po Božji podobi vstvarjena.

Iz Ljubljane. Letno sporočilo dobrodelnega odseka katoliške družbe za l. 1872. Zimski čas se čez dalje bolj bliža in kdor koli more, si preskerbi gorko obleko. Pa mnogi siromaki bi morali prezebat, če bi se jih dobrotniki ne usmilili. Pretečeno zimo je katoliška družba s pomočjo miloserčnih gospej in radodarnih ljudi 40 dečkom in 40 deklicam vso novo in gorko obleko preskerbela, da jim je bilo moč v šolo hoditi. Podpisani odsek se vsim dobrotnikom v imenu obdarovancev priserčno zahvaluje, ter jim ob enem podá račun pretečenega leta:

#### Dohodki:

Od več dobrotnikov po g. grofu Wurmbrandu	95 gl. — kr.
Od neznanega pod naslovom: „stori dobro“	50 „ — „
Od milostljivega knezoškofa . . . . .	50 „ — „
Od hranilnice . . . . .	50 „ — „
Od g. barona Antona Zoisa . . . . .	25 „ — „
Od družih dobrotnikov . . . . .	222 „ 40 kr.

Skupaj 492 gl. 40 kr.

Gospodje Češko, Terpinec, Sovan, Mali, Petričič, Heidrih, gospá Homanova in gospodičina Smrekarjeva pa so darovali mnogo blaga in družih potrebštin, tako da nam je denarjev še nekaj ostalo.

#### Izdalo se je namreč:

Za primanjkljaj l. 1870 . . . . .	5 gl. 41 kr.
Za obutala . . . . .	133 „ 63 „
Za blago k obleki . . . . .	260 „ 21 „
Krojaču . . . . .	15 „ — „
Za raznotere stroške . . . . .	6 „ — „

Skupej 420 gl. 25 kr.

Po odbitih stroških nam je tedaj ostalo gotovine 72 gl. 15 kr., ktero smo v hranilnici naložili, ter jih porabimo letos. Za ostale stroške pa se zopet obračamo do blagodušnih dobrotnikov, ki so to dobrodelnost dosihmal tako krepko podpirali. Gospé obleko za 50 dečkov in za 50 deklic že pridno izdelujejo ter jo bodo boje dodelale do sv. Nikolaja. Darove sprejemata predsednik katoliške družbe g. grof Wurmbrand in gospod stolni kaplan Klun.

Ob enem podpisani odsek objavlja, kar je za podporo domačih revežev in siromaških družin to leto storil. Od 1. januarja 1872 je v ta namen nabral 467 gl. 76 kr. Pri eni in dvajsetih sejah je po miloserčnih gospeh, ktere k revežem na dom hodijo, ter se o siromaštvu vsacega prepričajo, razdelil 461 gl. 34 kr. in kakih 40 obnošenih oblék. Premožerja mu tedaj za razdelitev ostane 6 gl. 42 kr. in pa nekoliko obresti.

Tudi to napravo vsim dobrotnikom prav priserčno priporočamo.

V Ljubljani 21. oktobra 1872.

Dobrodelni odsek katoliške družbe.

V Smartnu pri Kranji je bila v nedeljo 13. okt. obletnica katol. politične družbe. Zbralo se je obilno udov in počastili so domačine s svojo nazočnostjo tudi štirje gospodje iz Ljubljane in eden iz Kranja.

Gospod prvomestnik so začeli zborovanje in so v tehtnih besedah razložili stan katoliške vere po evropskih državah. Za njimi je razvijal [društveni tajnik gosp. Lah zgodovino in povdarjal politični pomen katol. zavedanja, ki ga je treba dan danes, ako hočemo, da se nam katoličanom vgodne postave dajejo v deželnem in državnem zboru. Po jasno in jedernato razloženem zgodovinskem pregledu je gosp. dr. Sterbenc, predsednik ljubljanske polit. besednice, razlagal po men društva, ki naj je pred vsem katoliško, in potem ko se kot katoliki zavedamo, naj svoji katoliški zavednosti primerno in možato se poganjamo za katoliške pravice in katoliški veri primerne prijazne postave, in to je, zakaj je društvo ne samo katoliško, ampak tudi politično. Povedal je gosp. tudi razmere ljubljanskega društva. — Za njim je prijel besedo v. č. gospod korar P. Urh; z živo, natančno in določno zgovornostjo je pojasnoval revni stan bolne Evrope in razkladal, kako se mnogo zdravnikov glasi, da pa pravo izdatno zdravilo svetuje le katoliški shod v Vratislavu. Živa hvaležnost je sledila tehtnemu govoru. Tako se je končala prva obletnica, ki naj tekne v korist Cerkvi in domovini.

### Poziv. \*)

Ustanovila se je podpiralna zaloga za revne slovenske dijake, vpisane na graškem vseučilišču.

Slavni akademični senat poterdil je določila o oskerbovanji z odlokom 19. junija t. l. št. 694; dijaki slovanski sami zavezali so se, da podaré na semester po 50 krajcarjev revnim svojim bratom. Ali ti doneski niso zadosti, treba boljše podpore, da se zljajša težko breme, katero ovira slovanskim dijakom pot do izobraženja. Zato prosi podpisani oskerbovalni odbor vse rodoljube slovanske, da pripomorejo po svoji moči mladenčcem, kateri se hočejo posvetiti po končanem svojem učenu zdravništvu, pravništvu ali podučevanju mladeži.

Odbor biti če pokor, da se bodo podpirali le res pridni in vredni dijaki.

Donesek naj pošlje vsak blagovoljno „oskerbovalnemu odboru podpiralne zaloge za slovenske dijake v Gradcu (Graz, Universitaet)“ in naj izvoli izreči, želi-li, da se donesek prišteje glavnici ali da je prostovoljen donesek.

V Gradcu, 15. oktobra 1872.

Prof. dr. Bidermann,  
blagajnik

Prof. dr. Krek,  
predsednik

Fr. Hubad,  
tajnik.

### Razgled po sreću.

Za Avstrijo. Bolje upanje se kaže nekaj v tem, da liberalci in verfassungstreuerji (dostokrat bi se morali reči „verfassungsdreherji“) si močno segajo med seboj v lasé. in že do verha natezajo žilje zoper federaliste in katoličanstvo, in pa da se glasé moči, ki so bile pri oktobrediplomu delavne. Vstavoversko ministerstvo je zmagalo undan v delegacijah le s pomočjo katoličanov, narodnjakov in federalistov, naj bolj divji vstavači pa so mu narhuje nasprotovali. Madjarski grof Sennyei je med adresno obravnavo imel govor, ki veljá sploh za program stranke, ki ima v kratkem zasesti ministerske stole; zakaj on je imel poseben delež pri vravnavi oktoberske diplome

\*) Prošeni smo razglasiti ta „Poziv“, vsled kterega serčno privošimo obilno pomoč dragim mladenčcem, ki so naše upanje, veselje in naša čast, toda s to ne marj serčno željo in prijem, da mladi gospodje na višjih šolah ostanejo Cerkvi in domovini zvesti sini. Vr.

l. 1860, ki se je pa umaknil, ko je Šmerling na da prišel s svojo februarico in zapustil podlago oktoberske diplome, in ko sta Beust in Deak pozneje kovala osodoviti dualizem.

Delegacije v Pešti so se imele skleniti do današnjega dne (24. okt.). O začetku novembra se imajo sniti deželni zbori in delati z naglico, ker še v prvi polovici dec. hočejo sklicati državni svet, ki bode govoril o proštevju za prihodnje leto 1873.

Iz Ljubljane. (Tagblattova poštenost.) V št. 241. pravi Tagblatt: Msgr. Jeran v zadnji Danici neprikrito razodeva svojo jezo nad tem, da na železničnem kolodvoru ni nobenih štev svetnikov. — Komur se vredno zdi, naj prebere, kako je Danica pisala (št. 42, str. 338) in potlej naj sam sodi, koliko piškavih orehov je Tagblattovo poštenje vredno.

Kdor vé, da po vsem Kranjskem na dolgo in široko ni nobene ceste in boljši poti, ki ima le nekoliko dolgosti, brez kacega znamenja, križa in kaj enacega, večí del pa so prav na gosto; taki se ne bode čudil izrazu „brezvérske železnice“, ki od konca do kraja dežele javalne imajo kako svoje keršansko znamenje, kolikor nam je znano in to je gotovo graje vredno v katoliški deželi, ne da bi zato že tirjali „po kolodvorih postavljenih štev svetnikov“, kar nikjer rečeno ni. — Ali ne vidi-mo tudi novih mostov sem ter tje, in dotične družbe se ne sramujejo postaviti ob njih n. pr. podobe Križanega, razun kje Ljubljanskega mesta, ki je pač pobralo po nekterih krajih svete podobe, ni pa še dozdej blagovolilo jih nazaj postaviti.

Iz Ljubljane. Tagblattarije. — Pregledavši čez dolgo časa zopet nektere bolj poslednjih tagblattovskih listov, smo vidili, kar je že tako znano, da moloh tega lista je svoj pot otac Bizmark in majka Prusija, pa liberalno luterstvo. Žive stvari pa tako ne čerti, kakor katol. Cerkev z njenim duhovstvom in pa slovenske pravične prizadevanja, ter je popolnoma v nasprotji z našo katoliško in slovensko deželo. Tam gori kje v Schweinfurtu bi bil veliko bolj na svojem mestu, kakor tukaj med katoličani in Slovenci. V dokaz tega le nekoliko iz njegovega novokulturnega masla.

Nad velikim shodom naj boljših katoličanov z Nemškega v Vratislavu jo gode prav po rokonjaško, to so mu „Fanatiker der Unfehlbarkeit“, in kakor Bismarku tudi njemu „Todtfeinde Deutschlands, schwarze Internationale“, in kar je tacih že stokrat prezvečenih liberalnih žvekarij.

Novi luterani „alla Anton Alois“ — to pa to! taki deviški reformatorji — to so Tagblattovi možje; sej odpadniki, renegati, puntarji zoper Cerkev so — čisto po tagblattovski volji! —

Toda protestanški „Kirchentag in Halle“ — ta mu je še le prav medeno veselje; zakaj on je za „svobodo“ to je, zoper čeznatorno razodenje, kajti „bog“ v šoli in zunaj šole pa v zakonu i. t. d., ta je njemu država. Samo „protestantentag“ v Osnabrücku je blezo še nad unega, ker hoče vse Nemce speštati „v nemško nacionarno cerkev“, ktere papež naj bi bil vladar, Tagblattov politikar pa morda kaki skutnik ali „šleptrogar“ novega nemškega papeža. —

Ko pa pride do nemških škofov v Fuldi, so ga zapustili vsi počutki, ako je ktere še ohranil. Kdor je spis bral, pač vé, kako se zvija in vjeda! In kako bi ne? Sej sam tarna: Altkatoliki, protestantje in evangeliski bolj in manj „svobodni“ — leže pred Bizmarkom s svojo sužnjo cerkvijo na trebuhu „brez pogoje“: ti rudečkarji — ti škofje pa se predeznejo še kajsvobode tirjati za svojo Cerkev! O wüthende Fanatiker, le čakite, Bizmark vas bo tožil, bodete že vidili! — Pa tista škofovska „spominica“ — to je „heuchelei“, — to je „unwahr-

heit“, to je „doppelzüngigkeit!“ Tako gre žolčnost naprej, da je čudo, ako si ni pisatelj vsih las populil z glave.

Poslednjič na vse to je pa Tagblatt še prerokovati začel: „Cerkvenstvo“, to je, katoličanstvo je zgubljeno, ako mu policija ne pomaga! — Mi pa mislimo, da je tagblattovski prerok ravno tako bobovico jedel, kakor njegov tovarš v sovraštvo „wailend doktor Martin Luter“, kateri je tudi nekaj šušmaril s prerokovanjem pevajoč: „Des Papst's gewalt wird bald vergahn“ . . .

K tistim pogretim starim lažem o navskrižji natoroznanstva z razodenjem, o Galileju itd. na spominu hromemu Tagblattu dober tek vošimo; zakaj kateri res naravnstvo in zgodovino razumevajo, se mu bodo smejali.

V št. 236 Tagbl. solze preliva, da so „srenje po deželi še popolnoma v rokah duhovnov“. Gorje ljudem, ko bi tagblattarjem v roke se dali! Ti zagrizenci bi raji danes kot jutri ves narod zoper papeža in Cerkev shujskali in poluteranili, ko bi jih ljudstvo poslušalo. Skušnja pa uči, da se ljudstvo toliko bolj derži svojih pastirjev, kolikor bolj ga blatovski možje hujskajo.

Sploh naj opomnimo premišljene čitatelje, da naj čisto nobenemu krivičenju Tagblattovemu čisto nič ne verjamejo. Bodi si, da piše zoper spoved, sv. mašo, zakon itd., on je lažnik, nevednež in krivi prerok. Bili so in so še možje, ki preiskujejo verske resnice, vse kaj drugač učeni kakor Tagblattovi revni priverženci, in ko bi sveta keršansko-katoliška vera ne bi bila edid-resnična: tisuče in milijone mož je bilo, in jih je, ki bi njenega bremena ne nosili, ktero je gotovo zadosti težavno. — Nič tedaj ne pomaga vaše rogoviljenje; s tajenjem, lažmi in obrekovanjem ne boste ne Boga in ne vere odpravili, in sami sebe ne zveličali. „Qui non crediderit, condemnabitur“, — tega nismo iznašli mi; izrekel je Bog sam.

V l. 236, 14. okt., se je pa Tagbl. skazal za mojstra vsih skaza-teologov. Terdi namreč, da papež Sikst IV in trienški cerkveni zbor zapovedujeta izobčiti vsacega, kateri neomadežano spočetje za versko resnico dela. — Po teh besedah je nastavil Tagblatt strašno velik kozji rog, v kterega je blezo menil vgnati vse učene svete katol. Cerkve, in z neznansko tehtnostjo je poprašati blagovilil: „Kteri obeh papežev se tedaj ravnosledno mora izobčiti“ — Sikst IV, ali Pij IX? Na zadnje prosi za pojasnjenje v rečeh, ki jih dosihmal ni mogel „verovati“.

To pojasnjenje je prav lahko, ako se dokaže, da Tagblatt je v tej reči ravno tako neveden, kakor v mnogih drugih verskih resnicah. Ne Sikst IV in ne trienški cerkveni zbor namreč nikogar ne izobčuje zaradi vere v neomadežano spočetje; oba govorita z naj večim spoštovanjem o neomadežanem spočetji Marije Device: trienški zbor v peti seji „o izvirnem grehu“ naznanuje, da v določilo o veseljnosti izvirnega greha ne namerja prištevati tudi neomadežane Marije Device, Božje porodnice (immaculatae Virginem Mariam, Dei genitricem); — Sikst IV pa z neizrečenim spoštovanjem govori „o prečudnem spočetji neomadežane Device“ in odpustke deli tistim, ki na čast Marijnega spočetja mašujejo ali duhovne ure molijo; z nejevoljo pa omenja, da nekteri smertnega greha in krivoverstva dolže tiste, „kteri neomadežanega spočetja (immaculatae conceptionis) duhovne ure molijo, take pridige poslušajo“ itd., — toži dalje, da celo bukve zoper neomadežano spočetje pišejo. Drugi zopet so tiste, ki so neomadežano spočetje tajili, krivičili smertnega greha in krivoverstva. Tako so bili hudi prepiri in sovražljivosti med obema strankama zaradi resnice, ki se je sicer priznavala, pa ne še bila določila. Da bi se tako sovraštvo odvernilo, je Sikst IV pod izobčenjem prepovedal, da se terdivci in tajiveci neomadežanega spo-

četja ne smejo eden drugzega smertnega greha in krivoverstva krivičiti, in sicer zato ne, ker to od sv. Cerkve še ni določeno (quum nondum sit a Romana ecclesia et apostolica sede decisum).

Ne tedaj vere v neomadežano spočetje M. D., kakor terdi Tagbl., ampak nasprotno krivičenje smertnega greha in krivoverstva je Sikst IV prepovedal, in sicer ne kakor da bi Marija ne bila brez madeža spočeta, ampak ker Cerkev te resnice ni še določila.\*

Z Gorenskega. Redka slovesnost pri čč. gg. OO. kapucinih v Škofji loki\*\*). Poznaš li, dragi bravec moj, prijazno mestice Škofjo loko na Kranjsko-Gorenskem? Ako si ga že kdaj vidil, priterdil mi boš gotovo rad, — ako ga pa spoznati še prilike nisi imel, mi pa smeš na besedo verjeti, da je po svoji romantični legi in okolici, kakor tudi po svoji ličnosti in snagi eno naj lepših in naj prijazniših izmed manjših mest na slovenski zemlji. Pozidano na stoku poljanke in selške Sovre, naslonjeno ob mali homec, ter navladano od ponosne graščine, katera je bila l. 974. od Oton-a II. škofom friženskim (Freisingen) v dar poklonjena, — od tod menda ime Škofja loka — kaže s svojimi cerkvami ter zalimi velikimi hišami obiskovalcu res kaj mično podoba. Lepa naravska lega, dobra voda, čisti in zdravi zrak, bližava železnice itd. pa naklonjuje mesticu tudi od leta do leta vedno več poletnih obiskovalcev, toraj se mu, ne da bi si človek hotel prilastovati preroško vednost, vender lahko z nekako gotovostjo napoveduje lepa prihodnost. Vse to sem omenil vender le mem-gredé; kajti pravi namen mojih verstic je ves drugi. Pokazal bi namreč rad bravcem naše verle „Danice“ prelepo sliko, katero si je narisala Škofja loka 12. dan t. m., 2. nedeljo oktobra, v častno knjigo svoje zgodovine. Da ima to malo mestice dva samostana, nunskega in kapucinskega, pač dovolj jasno kaže, kolika navdušenost za vse pobožno, koristno in dobro navdajala je svoje dni stanovnike tega kraja; ali ta čast kratiti se jim ne sme tudi še v naših časih. Mestjanstvo, kakor tudi priprosto ljudstvo po vsi obširni okolici tako dobro pozná korist obeh samostanov, da je po duši in telesu z veliko ljubeznijo na nju navezano. Nunski samostan dela namreč obilno za poduk in dobro odrejo ženske mladine; kapucinski gg. Očetje pak so na pomoč svetnim gg. duhovnom po loški in kranjski dekaniji v mnogem oziru, od tod pa tudi izvira, da je prijateljska zveza med svetnimi in redovnimi gg. duhovniki v teh krajih resnično serčna, izgledna, vse hvale in spoštovanja vredna, ter bi se vsa obširna loška in kranjska pokrajina nekako priličiti smela eni sami veliki duhovni občini.

Naj prestopim pa k pravemu svojemu namenu, k popisu namreč dvojne slovesnosti, katera se je 2. nedeljo oktobra versila v škofjeloški kapucinski cerkvi tako sprelepo, da se z lepo ne vidi kaj enacega. Obhajalo je namreč mesto vsakoletni zaobljubljeni praznik v čast svoji v posebno pomoč izvoljeni varhinja „Mariji Pomočnici“; — pristopili so pa ta dan tudi prepoštovani gospod samostanski gvardijan O. Ambrož Brecebnik v sredi obilnega častnega duhovskega spremstva ter veselja navzetih sorodnikov k altarju opravil po skončenem 50letnem času mašništva Najvišjemu slovesno daritev zlate sv. maše. Ko je bila odbila omenjene nedelje jutro ura pol desetih, oglasil se je ponižni zvonček od ubožno opravljene samostanskega stolpiča: ali ta dan njegov pohlevni don ni bil edini, ki je vabil neštete trame po-

\*) Gl. Can. et Dec. S. sacrum. Conc. Trid. Sess. V. na koncu in C. 1. 2. Extrav. comm. V novi izd. Ratis. 1866 na str. 19, pa 262—264.

\*\*) Ker ima ta spis mäsikal, kar natkrat v kratkih versticah o tej slovesnosti nisimo omenili, in ker je slovesnost zares redka, toraj bole tudi ta popis dobro došel.

božnih vernikov k duhovnemu opravi, temuč pridružilo se mu je tudi harmonično čveteroglasje mestno-farnih zvonov, pospremljeno od grozovitega odmeva možnarskih žrel. In če si stopil na predgovor kapucinske cerkve, vidil si okrog njene vhodne lopice pripet zeleni venec na lične mlajčike; notranja cerkev pa je bila ozališana tako, kakor se koli po naših slovenskih krajih svetišča za take in enake slovesnosti naj bolj opraviti zamorejo. Obilno šibkih mlajev ob cerkvenih stoléh, barvno papirnate spletenine vezaje jih v obširni, celo notranjo cerkev obsegajoči pas; — zali zeleni venec, višec z verh oboka pri vходу v presvetišče ter pripet k stranskim stenam; — obilna svečava po vsi cerkvi: vse to je razodevalo, da samostanska cerkev po vsi mogočnosti hoče dostojno obhajati slovesnost, kakoršne še ni včakala, in jo menda z lepo tudi zopet ne bo. Ljudstvo se je že dolgo pred pričetkom duhovnega opravila vse terlo po cerkvi. Proti deseti uri prižgó vso svečavo po cerkvi, in s tim je zadržala še bolj slovesno vesel obraz. Ko pa zdajci zatim prepoštovani gospod zlatomašnik — sivobradi starček velike postave, res prava živa slika svojega patrona sv. Ambroža — priatopijo k altarju, pospremljevani od dveh p. n. gg. kanonikov ljubljanske stolne cerkve, od šestero gg. mašnikov-sorodnikov, ki so opravljali duhovsko strežbo (azistencijo), od čveterih gg. oo. kapucinov loških rojakov, od starološkega dekana, ter še mnogo družih gg. duhovnikov (v vsem skupaj, če se ne motimo, 26), zadonijo po kratki orgelni predigrji krepko-izverstni glasovi slovečih pevcev ljubljanske čitalnice, naslednjo pozdravno pesmico:

„Glasno naj pojó zvonovi!  
Strel naj stresa hrib in plan:  
Tisočeri naj glasovi  
Znanijo veseli dan:  
Da daritev tam med svati  
Nebu zroča mašnik zlatil!“

(Dalje nasl.)

Na Francoskem je vzrokoval rudeči princ Napoleon veliko govorjenja, ker je neprevidoma prišel v Pariz, kamor ga ni nihče klical. Thiers pa ga je zdajci iz dežele spravil in princ je zopet na Svicarskem, kamor je za njim bežala tudi njegova žena Viktor-Emanuelova hči. Zoper Emanuvelovega sina Amadeja na Španjskem pa ne rovarijo samo karlovci, ampak tudi republikanci ki so se bile vzdignili v Ferrol-u, pa so premagani. Tako se godi na tujem otrokom kralja, kateri je toliko družih kraljevih iz njih lastine pregnal na tuje!

Nemško. Ne davno u Fuldi zbrani katoliški škofje so nemški vladi izročili obširno spominico, ki obravnava sedanjo razméro med katoliško Cerkvijo in nemško vlado. Škofje si spričevanje dajejo, da ne skupaj in ne posamezno oni niso prilike dali ki sedanjemu razporu med Cerkvijo in nemško vlado; čez-nje in čez katoličane so sedanje zmešnjave prišle neprevidoma, in škofje milovajo ta s kola sneti prepír, ki ga kar nič ni bilo treba. Škofje bodo pri tem branili korist in pravice katoliške Cerkve, pa tudi po drugi strani vse si prizadeli, da se poverne mir med Cerkvijo in državo. To je namen, ki so ga imeli v svojem shodu pred očmi. Z odkritoserčnim pojasnjenjem sedanjih zopernih razmér upajo pripomoči, da se omajana pravica in mir poverne. Na podlagi pozitivne pravice in obstoječih pravnih razmér je to mogoče.

Prusko. „Moč zoper moč“. Te besede ima na čelu potuhnjena spis v „Breslauer Ztgi.“, kterege je tudi Lai-baherica zvesto prinesla; napihuje se pa zoper papeža in njegovo „nezmotljivost“ in zlasti zoper nemške škofo, kako jih država bo, te nasprotnike der deutschen

Wissenschaft, des deutschen Denkens. Pravi, da deržavnega omnipotenclerstva dandanašnji ni več na svetu, temveč da je na njegovo mesto nastopilo „cerkevno“ omnipotenclerstvo! Pri Teutu in nemški učenosti! ta je modra: takrat je cerkevno vsemogoštvo, kadar je papež jetnik, kadar Bizmark jezuite in redovnice iz dežele tira! — Risum teneatis. — V nekem pomenu je pa vender nemški kajfež prerok. — Cerkev je še vselej v svojem preganjanji naj večí moč skazovala in nič ne dvojním, da tudi sedanjo dobo — se bode to skazalo na Pruskem zoper Bismarkovo potuho in ošabnost.

Gospá Rozalija Homan in njena sestra ste se večraj iz Rima srečno povernile.

### Duhorske spremembe.

V goriški nadškofiji. G. Cenčič gre v Desklo; gosp. Leop. Vuk s Prebačine za vik. v Lipo; g. A. Juh iz Tomišla v Prebačino; g. Fr. Lužnik k sv. Luciji; g. Ant. Červ iz Trente v Roč; v Trento gre g. And. Urbančič; g. J. Mlekuž v Podberdo, na njegovo mesto g. J. Kovačič; novo-posv. g. Fr. Ziak v Moso; v Viško g. Dominik Faini.

V teržaški škofiji Č. g. Jože Ursiéc, župnik v Sovinjaku, je dobil faro Novake pri Pazinu; č. g. Francišk Logar, kaplan v Opaliji, pa faro Beršec.

V kerški škofiji. Za dekane so imenovani prečastiti gospodje: Francisci Fr. za zgornjo Zilo; Kohl-mayer P. za zgornjo Dravo; Paher Dav. za Belo dolino. Preč. g. Martinis Jož. dosed. dekanjski oskerbnik in fajmošter v Blačah, je dobil naslov knez. škof. svetovalca; ravno tako tudi preč. g. zlotomašnik in fajmošter v Škoficah Kuhar Urban. Za dekanjske svetovalce so izvoljeni in poterjeni preč. gg. Bramer Andr. za Belak; Kastič Jož. za št. Lenart in Smeričnik Boš. za spodnji Rož.

Č. g. Käfer Jož. je dobil faro Motnico, in č. g. Travn Juri Obirje. Za provizorje so prestavljeni čč. gg.: Waishamer Andr. v št. Janž v Rožni dolini; Payer G. v Škofiče; Vidovič Jan. na Tholico; Aihholzer Fr. v Tifen; Bauer Šim. v Šmartno; Eder Jan. v Eržno; Hartlib Jak. v Požarnico; Willenpart Rajm. za eksposita na št.-Janško goro. Dosedanji eksposit č. g. Markovič Mat. gre v pokoj. — Za kaplane gredó čč. gg.: Čare Jož. iz Višarij v Bliberg; Koh Jož. v Belak; Vidrih Jan. k sv. Jemi; Walder Lovr. v zgornjo Belo; Šumah Bal. v Radle; Vernig Bošt. v št. Janž na Mostiču; Angerer Hen. v Kotmarovas; Jančar Fr. na Rudo; Vedenik Mat. v Lisereg in Veršek Luk. v Walburgen. Umerli so čč. gg: Glinšek Mark., fajmošter v pokuju; Milar Pavel fajm., v Diekšah; Silbernagel Jan., fajm. v Eržni, in Weter Fr., kn. škofji svetovalec in žup. v Požarnici.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Kogej Jož., kaplan na Verhniki, je dobil dekanjsko in mestno faro v Idriji. Č. g. Zadnik Šim., fajm. na Verhu, je dobil faro v Čatežu, in Verh je razpisan 22. okt. Č. g. Jaklič Štef., kapl. na Raki, je dobil Dolenjo vas.

Sicer so prestavljeni naslednji čč. gospodje: Vesel Jan., kapl. pri sv. Trojici, kot adm. in kapl. v šent-Vid pri Cerknici; Karlin Jan., kapl., s Hrenovick sv. Trojici; Štamcar Jan. z Blok v Hrenovice; Perjatelj Mat. iz Kočevja na Bloke; Rozman Juri, semeniški duh., gre v Kočevje; Fettich Frankheim Anton z Logateca na Verhniko; Zdražba Jan., novoposveč., v Logatec; Vrančič Fr. iz Kamnika v Križe pri Teržiču; Kljun Jan., novoposv., v Kamnik.